సారస్వత సేవకుడు

తన బావమరిది ఒక కథ రాసి సుప్రసిద్ధ మాసపత్రికలో ప్రకటించేవరకూ గణపతి రచయితలను తనకు విజాతీయులుగా చేసేవాడు. వాళ్లు ఏ విధంగానో తనకు భిన్నంగా ఉంటారని అతి దృఢవిశ్వాసం. ఏ రచయితతోనూ పరిచయం లేకపోవటం చేత గణపతి రచయితలను ఒక విధంగా ఊహించుకోవలసి వచ్చింది – వాళ్ల చేతుల్లో కలాలుంటవనీ, వాళ్ల ముందు కాగితాలుంటవనీ, వాళ్ల కళ్లలో ఆలోచనలుంటవని ఏ కవి నన్నా పలకరించి "ఏవండీ?" అంటే, అతను తన వంక "ఎవడురా నువ్వు" అన్నట్టు రాస్తాడని అతనికొక సంశయం ఉండేది.

కాని తన బావమరిదే ఒక రచయితగా పరిణమించేటప్పటికి, గణపతి పూర్వ విశ్వాలన్నీ తారుమారయినై. వెధవ! నాగాయి కూడా ఒక రాతగాడా?

చిరకాలం నించీ వస్తున్న అభిప్రాయాలను మార్చుకోవటం ఎవరికైనా కష్టమే కదా. తన బావమరిది కథను ఆ పత్రికవాళ్లు పొరపాటున వేసుకున్నారేమోననుకున్నాడు గణపతి మొదట్లో. ఆ కథ చదివిన మీదట ఆ అభిప్రాయం తాత్కాలికంగా వెనుకపడింది. తను వెనక చదివిన కథల్లో వచ్చే పాత్రలు నిజంగా ఎక్కడో ఉన్నట్టూ వాళ్లు నిజంగా అట్లా ప్రవర్తించినట్టూ అట్లా సంభాషించినట్టూ నమ్మబుద్ధి అయ్యేది కాని ఈ కథ అట్లా లేదు. ఎవరో శ్రీనివాసరావుట! సీతను ప్రేమించాడుట! అవన్నీ వట్టివే! వెధవ కల్పన – అట్లా ఎక్కడా జరగదు. అసలు శ్రీనివాసరావు లేడూ! సీతా లేదు! ఉంటే తనకు తెలియదా ఏమిటి?

ఈ ఆలోచన వెంట మరొక ఆలచోన కూడా వచ్చింది – ఏం? మనం మటుకు కథలెందుకు రాయకూడదూ? వెధవ, నాగాయే రాసినప్పుడూ!

ఇప్పుడాలోచించితే రచన తనకు విజాయితీయంగా ఉన్నట్టు కనిపించలేదు. ఎందుచేతనంటే నాగాయికి వచ్చినంత తెలుగు – కావలిస్తే ఇంకా అంతకంటె ఎక్కువ తెలుగు! – తనకూ వచ్చు. నాగాయి తన మాదిరిగా స్కూలు ఫైనలుతో ఆగలేదనుకో! అయితే ఏం? కాలేజీలో వాడు నేర్చి ఏడిచిన తెలుగేముందీ? (ఇంకా తాను స్కూలులో

తెలుగు విద్యార్థి. నాగాయి ఇంకా సైన్సు వెధవ! కథలు రాయటం కాలేజీలో చెప్పరు కదా?)

తనకు ఇంతకాలం నుంచీ తెలియదుగాని కథలు రాయటం తనకూ చాతనయే ఉండాలి!

ఆ సాయంకాలమే ఒక కానీ ఊదారంగు సీరాబిళ్లలూ, ఒక కలమూ, ఒక దస్తా కాగితాలు తెచ్చి ఈ రాత్రి కథ రాయటానికి కూర్చున్నాడు.

ముందు కథకు పేరు ఒకటి ఉండాలని అందరికీ తెలిసిన విషయమే. ఆ పేరు కుదిరితే కాని కథ కుదరదు. కథ పేరేమిటో నిర్ణయించుకోకపోతే కథ యేమిటో ఎట్లా తెలుస్తుంది?

తను కూడా ప్రేమ విషయికమైన కథే రాతామనుకొన్నాడు గణపతి. అసలంతకంటె కథ రాయటానికి విషయం ఏముంటుంది? నాయికీ, నాయకుడూ? వాళ్లున్న తరువాత ప్రేమించుకోక పోట్లాడుకుంటే ఏం బాగుంటుందీ? కథలు రాసేవాళ్లంతా ప్రేమ కథలే రాస్తారు. నాగాయి చూడరాదూ? కాశీమజిలీలు చూడరాదూ? 'ప్రేమబంధం' అంటే బాగానే ఉంటుంది కాని నాగాయి ఆ పేరు అదివరకే కొట్టేశాడు, వెధవ! తనకు కథ రాయాలనే ఆలోచన నెల క్రితమే వచ్చి ఉంటేనా....?

'ప్రేమ –?' ప్రేమతో కలిసే చక్కని మాట ఉండదూ? 'ప్రేమ మహిమ' అంటే బాగుండదూ?

కాగితం పై భాగంలో 'శ్రీరామానీవే కలవు' అని రాసి, దాని కింద 'ప్రేమ మహిమ' అని రాసి, దాని కింద చిన్న శేషశాయివంటి అలంకారం ఒకటి పెట్టాడు గణపతి. ఆ తరువాత తను రాయటానికి కథ యొక్క 'ప్లాటును' గురించి ఆలోచించసాగాడు.

కథలకు 'ప్లాటు' కుదరటమే కష్టమనీ, అది దొరకకనే చాలామంది సుప్రసిద్ధ కథకులు చాలా బాధపడతారనీ గణపతి విని ఉన్నాడు. కాని తీరా ఆలోచిస్తే కథకు ప్లాటు కుదరటం ఏమీ కష్టం కాదని తేలిపోతుంది. ఎందుచేతనంటే తన బుర్రలో ఒక చక్కని ప్లాటు అదివరకే సిద్ధంగా ఉంది – వివరాలతో సహా!

అమితమైన ఉత్సాహంతో గణపతి కథా రచన ప్రారంభించాడు. కాలం ఎట్లా వెళ్లుచున్నదో అతనికి తెలియలేదు. గడియారం పన్నెండు కొట్టింది. గణపతి రెండవ అరటాపు సహానికి వచ్చాడు. గడియారం అతన్ని ఒక నిద్రలో నించి లేపినట్టయింది. అతని తల యావత్తూ సెగలు వెళ్లుతున్నట్టున్నది. కలం గట్టిగా పట్టుకోవటం వల్ల వేళ్లు నొచ్చుతున్నై. వాటికి సిరా కూడా అంటింది. గణపతి తృప్తితో ఒక్క నిట్టూర్పు విడిచాడు. రచనలో ఇంతగా మునిగిపోగల రచయితలు ఎంతమంది యున్నారు? తన నాయికా

నాయకుల ప్రణయానికి తన హృదయం కరిగిపోతున్నది. వాళ్లు అనే మాటలు తన చెవులలో ప్రతిధ్వనించుతున్నై. – ముఖ్యంగా నాయిక "నాథా, నన్ను నమ్మవా?" అన్న ముక్క. ఇంకొక నిట్టూర్పు విడిచి గణపతి రాసినదంతా ఒక్కసారి తిరిగి చూసుకున్నాడు. అతని గుండె ఆగిపోయినట్టయింది. ఏదో పొరపాటు జరిగింది. చూడటానికే సరిగా లేదు. వెంటనే తట్టింది జరిగిన పొరపాటేమిటో – తన రచనలో పేరాలు లేవు. అవును మరి రచనలో పేరాలు లేకుండా ఎట్లా? నాలుగైదు వాక్యాలకు ఒక పేరా చెయ్యకపోతే చూడాటనికి ఎంత అందవికారంగా ఉంటుందీ? ఇంకా నయం – తనకు వెంటనే తట్టింది కనక సరిపోయింది. లేకపోతే ఆ పత్రిక వాళ్లు పేరాలు లేకుండా తన కథ ప్రకటిస్తే నాగాయి ఎంత ఎగతాళి చేసేవాడు!

ఇప్పుడు మళ్లీ కథ యావత్తూ తిరగరాయటం అసంభవం. నాలుగైదు చోట్ల పేరాల కోసం గుర్తులు పెడదామని కథ రాసినంత వరకూ మళ్లా చదవటానికి సంకల్పించుకున్నాడు.

అప్పుడు తెలుసుకున్నాడు గణపతి – తను కూడా నాయకుడికి శ్రీనివాసరావని, నాయికకు సీత అని నామకరణం చేశాడు! కూడనిపని! కొంచెం సేపు ఆలోచించిన మీదట గణపతికి తట్టింది. పాత్రలకు పేర్లు పెట్టటం కూడా యాతన పనేనని. ఎందుకంటే, ఎంతసేపు ఆలోచించినా శ్రీనివాసరావు వంటి మంచి మగపేరు, సీత వంటి మంచి ఆడపేరు కనిపించవు గణపతికి, అదేం ప్రారబ్ధమో!

విశ్వ ప్రయత్నం చెయ్యగా సీతారామారావు కమలా అనే పేర్లు దొరికినై గణపతికి. ఆ కమల అన్న పేరు చాలా ముద్దుగా ఉంది నిజంగా. (కొత్తగా కథలు రాసే వాళ్లు తప్పక 'కమల' అనే పేరు వాడితీరాలి! ఆటే చూస్తున్నాను.)

పాత పేర్లు కొట్టేసి కొత్త పేర్లు ఇరికించి రాత్రి మూడు గంటలు కొట్టేటప్పటికి గణపతి ఎట్లాగయితే ఏం కథ పూర్తి చేశాడు.

అతనికి కలిగిన తృప్తి వర్ణనాతీతం. అతనికింకా నిద్రరావటం లేదు. తను పూర్తి చేసిన కథలోని సంఘటనలు అతని బుర్రలో ఇంకా పరిభ్రమిస్తున్నై. ఆ పాత్రలు అతని హృదయం చుట్టూ మూగి దాన్ని మథించుతున్నై. తను రాసిన కథ నిజంగా జరిగి ఉండినా అతనికి అంత ఆవేదన కలిగి ఉండేది కాదు.

ఇంతకూ ఆ కథ ఎవరికైనా చదివి వినిపించాలి. తన అన్న రాసిన కథకు భార్య మురిసిపోవటం చూసినప్పటినించీ గణపతికి అమిత అసూయగా ఉండింది. గణపతి భార్యను లేపి "ఒసేవ్! నేను కూడా కథ రాశానే!" అన్నాడు. అతని భార్య నిద్ర మత్తున "సరేలెండి!" అని మళ్లా నిద్రపోయింది.

గణపతికి మండిపోయింది. తన అన్న కథ రాస్తే అంత మురిపెమా, తను రాస్తే "సరేనా?" గణపతి భార్యను లేచేదాకా లేపి బలవంతాన మంచంమీద కూర్చోపెట్టి కథ చదవసాగాడు. ఆవిడ నిద్రాభంగమయినందుకు విసుక్కుంటూ, తెరపుడు పడని కళ్లతో భర్త వంక చూసి, "ఇంతలో ఏం మునిగిపోయిందండీ? రేపు మధ్యాహ్నం చదవకూడదూ?" అంది. రేపు మధ్యాహ్నం! తెల్లవారి లేచి కూడా కాదు!

గణపతి తన కథ చదువుకుపోయినాడు. కాస్సేపు గణపతి భార్య మంచం మీద జోగుతూ కూర్చొని ఆఖరుకు "ఇది మా అన్నయ్య రాసిన కథేగా!" అని బోర్ల పడుకుని మళ్లీ నిద్రపోయింది.

అప్పటిదాకా గణపతికి స్ఫురించలేదు – తను ఇంతా కష్టపడి తిరగరాసింది నాగాయి రాసిన కథే....!

రచయిత కావాలని ఒకసారి సంకల్పం గణపతి హృదయంలో అట్లాగే ఉండిపోయింది. అప్పుడు వెలిగించబడిన ఆశాదీపం ఈ మాత్రపు గాలికి ఆరిపోలేదు. కథకుడు కావాలని గణపతి చాలా ప్రయత్నాలు చేశాడు. కొన్ని కథలు రాసి అనేక పత్రికలకు పంపాడు. కాని వాటి సంగతి ఏమయిందో తెలియదు. నాగాయి పత్రికలకు పంపాడు. కాని వాటి సంగతి ఏమయిందో తెలియదు. నాగాయి కథ వేసుకోవటానికి పాల్పడ్డ పత్రికకు కూడా తన కథ అవసరం లేకపోయింది! అదే చిత్రం!

ఇంతలో వాళ్ల వూళ్లో ఒక సారస్వత సమాజం వెలిసింది. అందులో చాలా చదువుకున్న వాళ్లు సభ్యులుగా చేరారు. వాళ్లందరూ తనకు ఆప్తుల వల్లే కనిపించారు గొప్ప రచయిత అవుదామని ప్రయత్నిస్తున్న గణపతి ప్రాణానికి! రచన తాలూకు సుళువులూ మెళుకువలూ తెలుస్తువని, గణపతి వారందరితో పరిచయం కలిగించుకుని, వారి కాఫీ సిగరెట్టు ఖర్చులు సయితం తనే చాలా వరకు భరించటం నేర్చుకున్నాడు. అతను కూడా రాయాలని ప్రయత్నిస్తున్నట్టూ, అతని రచనలను ఎవరూ ఆదరించనట్టూ తెలిసిన మీదట, సమాజం అధ్యక్షుడు అతన్ని కూడా సమాజంలో చేర్చుకుని, అతనికి రచన విషయమై అమితమైన ప్రోత్సాహం ఇచ్చాడు.

"కొంత పాండిత్యమూ, భాషా పరియమూ ఉంటే రచన జోరుగా సాగుతుంది!" అన్నాడు అధ్యక్షుడు. కాలం గడిచింది. గణపతి దీక్షతో తెలుగూ, సంస్కృతమూ, హిందీ, బెంగాలీ మొదలయిన భాషలలో కృషి చేశాడు. అప్పటికీ అతని మాతృభాషలో – వాడుక భాషలో – వ్యాసం కుదరకపోవటం చూసి, అధ్యక్షుడు "అన్నగారికి కల్పన తక్కువ. హిందీ, బెంగాలీ భాషల్లో చక్కని గ్రంథరాజాలున్నవి. అన్నగారు వాటిని తర్జుమా చెయ్యరాదూ?" అని సలహా ఇచ్చాడు.

ఆ సలహా మీద గణపతి ఒక బెంగాలీ నవలా, ఒక హిందీ నాటకమూ, నాలుగైదు పాశ్చాత్య కథలూ (హిందీలోకి అదివరకే తర్జుమా అయినవి), తెలుగులో కొన్ని భావగీతాలు రచించి అచ్చు వేయించగలిగాడు. ఇవన్నీ అధ్యక్షుల వారిచేత సంస్కరించబడినవి. (గిట్టని వాళ్లు, గణపతి రాసిన పద్యాలలో, గణపతి రాసిన పదాలు లేవని కూడా అంటారు.)

ఈ గ్రంథాలన్నీ గణపతి స్వంత డబ్బుతో సమాజ ప్రచురణాల కింది అచ్చు వేసినవి. అవి సమాజ సభ్యులలో కొంతమందికి అంకితం ఇవ్వబడి మిగిలిన వారు రాసిన పరిచయాలతో కూడుకున్నవి. సమాజ సభ్యుల ఇతర రచనలు కొన్ని గణపతికి అంకితం అయినై.

సమాజం వల్ల గణపతికి ఇంకా చాలా పేరు వచ్చింది. అతని పేరు దేశమంతటా ప్రచారం అయింది. గణపతి ఏం రాశాడో, ఎందుకు రాశాడో తెలియని వారికి కూడా అతను పెద్ద సారస్వత సేవకుడని తెలుసు. అతని పేరు తెలియని రచయిత దేశంలో ఎవడన్నా ఉన్నాడనుకోను. కొత్తగా రచన చెయ్యాలని సంకల్పించుకున్న యువకులు గణపతి ఆశీర్వాదం తీసుకుంటారు. ఏ సాహిత్య సమ్మేళనమూ అతను రాకపోతే చిన్నబోతుంది.

"గణపతిగారు వస్తున్నారా?" అని అందరూ ఆదుర్దాగా అడుగుతారు. కారణాంతరాల వల్ల గణపతిగారు రావటం పడలేదు!

"గణపతి గారు రాలేదట!"

"అయ్యో, ఏమండీ?"

"గణపతిగారు రాలేదుట!"

"నిజంగానా?"

"విన్నారా? గణపతిగారికి రావటానికి పడలేదట!"

కవులంతా దిగులుగా ఈ విషయం చెప్పుకుంటారు. కవి సమ్మేళనం కళాహీనమై పోతుంది!

ముద్రణ : మహతి మాస పత్రిక, 15 ఏప్రిల్ 1938

(కొ.కు. సాహిత్య సంపుటాల్లో (విశాలాంధ్ర) ఇది ఇది ప్రచురితం కాలేదు. కొకు. దీన్ని వ్యంగ్య కథగా రాశారు. దీనిలో కథ గురించి ఆయన అభిప్రాయాలున్నాయి. కనుక ఇక్కడ పొందుపర్చాం.)